

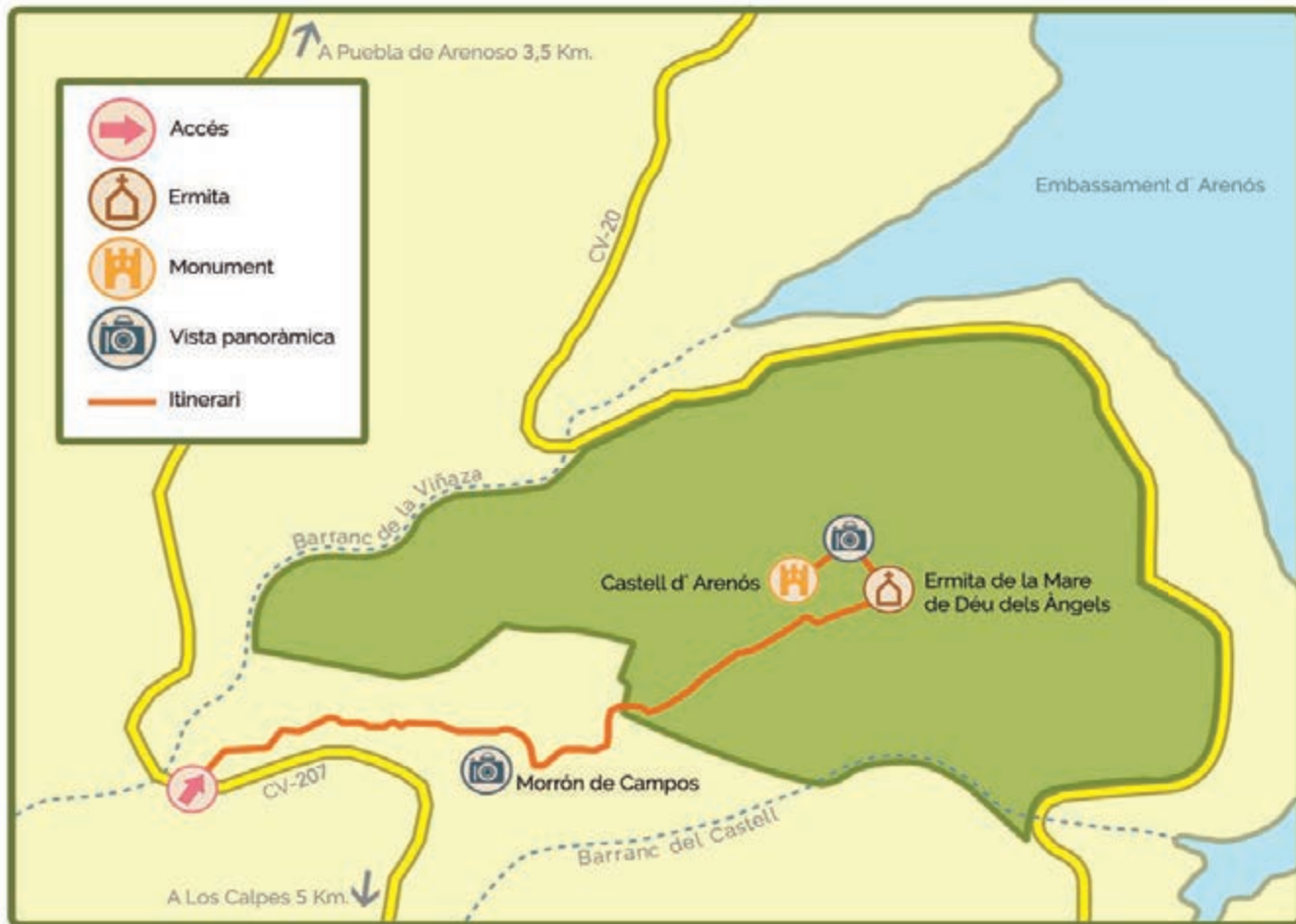
An aerial photograph of a medieval castle perched on a rocky, forested hillside. The castle features several towers and stone walls. Below the castle, a small orange-roofed building is visible. The surrounding landscape is lush with green trees, and a blue lake is visible in the distance under a clear sky.

+ PARATGES CASTELLÓ

CASTILLO
DE ARENÓS

PUEBLA DE
ARENOSO

Fortalesa del Millars

El mapa del tresor.....

Ix de la localitat en direcció Los Calpes per la carretera CV-207. A 3,5 km, a la teua esquerra, després de passar un pont, veuràs un xicotet apartador des del que ix la senda que et portarà a aquest paratge. Trobaràs un lleuger pendent al baixar, que es farà més pronunciat quan iniciés la pujada cap a l'ermita i el castell.

Has arribat a un Espai Protegit. Sigues protagonista de la seua conservació

Descobrir una xicoteta meravella.....

El **Castillo de Arenós**, o de la **Viñaza**, que dóna nom al paratge, es troba a la part alta d'una muntanya que forma una península dins del pantà que quasi la rodeja. És impossible no admirar la imatge de postal que ofereix des del **Morrón de Campos**, un mirador situat prop de l'entrada del paratge, en direcció Los Calpes.

Baix el castell, **l'ermita de la Mare de Déu dels Àngels**, restaurada fa pocs anys, completa aquesta imatge bucòlica rodejada de pinedes.

És fàcil imaginar Cavanilles o el Cid, gaudint el seu pas per aquestes terres, seguint el curs del riu Millars. A que tu també el veus serpentejant entre tantes muntanyes?

Les ginebres custodien el castell

El teixó, especialista en visió nocturna

Tot el terme de la Puebla de Arenoso és un xicotet pulmó verd. La pineda de **pi blanc** que pobla cada racó de cada muntanya amaga tot un món. En el paratge trobaràs **ginebres**, **coscolls**, **lentiscles**, **savines**, alguna **carrasca** i inclús algun **roure valencià**; també descobriràs alguna **olivera** oblidada. A la zona del barranc de la Viñaza trobaràs la típica vegetació de ribera amb **xops** i algun **om**.

Amb un poc de sort, podràs veure **cabres**, sobretot a primera hora del matí o a poqueta nit, que són dos moments en què el paratge llueix especialment bonic. També hi ha **fagines** i **teixons**. Els cels els dominen els **voltors lleonats**, **àguiles reials** i **perdigueres**, o els **falcons pelegrins**, i no seria rar que et trobaves a més algun **mussol**.

Gaudir del natural.....

La senda que des de la carretera t'acosta a aquest paratge està tancada al trànsit, així que res et molestarà en el teu passeig. I si bé els pendentis per a accedir a l'ermita i el castell poden requerir un xicotet esforç, segur que mereixerà la pena, tant per la **caminada baix la pineda**, com per les vistes.

Les **panoràmiques** de l'embassament són immillorables des d'allí dalt, inclús si decideixes no visitar les **ruïnes del castell** i quedar-te en **l'ermita** per a estudiar la gran labor de restauració, gràcies a la qual segueix en peu. Veuràs tot el **barranc de la Viñaza**, reblit

de color, i gaudiràs de la quietud i la pau que allí es respira. No oblidis portar la teua **càmera de fotos** per si sorprens una cabra o per si un rapaç decideix regalar-te un dels seus vols. I segur que podràs fotografiar els voltors posats en els tallats de la ribera esquerra del pantà.

I si el teu és la **bicicleta de muntanya** també t'encantarà el xicotet repte de visitar aquest paratge.

En el segle XVIII Cavanilles va il·lustrar aquest mateix paisatge

Això era que.....

Conta la llegenda que els cristians assetjaven el castell moro del **rei Said Abu Zeit**, a la part alta del paratge quan aquestos van llançar una vaca molt ben alimentada per damunt de les muralles per a donar a entendre que podien resistir l'assetjament molt de temps. Els cristians es van retirar descoratjats però al poc tram se'ls va aparèixer la **Mare de Déu** per a traure'ls del seu error. Van tornar, van agarrar desprevinguts els seus enemics, i van guanyar el castell. En agraïment es va construir l'ermita als peus del castell.

La **romeria** era pròpia de les masies de Los Arcos i la Rambla Alta, que van desaparèixer al construir l'embassament, però es va voler recuperar la tradició partint els pelegrins des de la Puebla de Arenoso. Se celebra el 2 d'agost i a l'arribar s'assisteix a missa i es reparteixen rotllos beneïts. Antigament es feia la caritat i

Una ermita amb llegenda

El Castell de la Viñaza. Origen del poble

també s'aprofitava per a organitzar una espècie de xicoteta fira on cada u comprava i venia el que podia.

L'ermita ha passat per èpoques d'abandó, arribant inclús a ser utilitzada com a corral per al bestiar. Per sort, pots gojar-la amb tota la seua esplendor gràcies a la labor de **l'associació Almajal** que s'ha encarregat de la seua **restauració**.

Es creu que el Cid va conquerir també aquestes terres seguint el llit del **Millars** i que el castell li tributava com a senyor. Molt ha canviat el paisatge des d'aquella època medieval. Les vessants, antigament poblades de vinyes, han estat recuperades per la vegetació de muntanya i les hortes més baixes jauen baix les aigües.

Sabors: terra i tradició.....

Encara que a penes veuràs horts i camps quan arribes a la Puebla de Arenoso, en altres temps els va haver-hi en bancals que

Els bunyols, millors amb vi dolç

baixaven fins al riu. **Antonio José Cavanilles** en dóna notícia.

Avui encara queden alguns fruiters, com ara **cirerers, pereres** o **pomeres**. La vinya, tan important antany, també ha perdut protagonisme.

Ja no queda forn al poble, però els establiments hotelers i de restauració serveixen plats de muntanya succulents i substanciosos i la famosa **olla**, que pot ser d'hivern o d'estiu, amb sofregit o sense, tant l'una com l'altra.

És curiós que les seues receptes més típiques estiguen associades a nombroses festivitats. Per exemple, en sant Antoni es reparteixen les **volanderes** a tots els assistents a la benedicció dels animals. Són unes coques fetes amb massa de pa, llavorettes, oli i farina, per a recordar la gesta del sant.

Al desembre, després de cantar les proses, reparteixen **bunyols de figues seques**. Des que es fa la matança fins a Carnestoltes, es preparen les **enseinadas**. En la Pentecosta, 40 dies després de Pasqua, es repartien els **rotllos**. I no cal oblidar les **engajadas**, que són una espècie de tonya amb nous per damunt.

Més enllà del paratge.....

Puebla de Arenoso és una localitat xicoteta però amb una plaça plena d'encant que sorprén per la seua forma triangular. Donen a la plaça l'ajuntament i **l'església de la Mare de Déu dels Àngels**. Pots preguntar per la família que té les claus en l'hotel que tens just davant. El poble té, a més, altres ermites.

Si pots acostar-te durant les festes **patronals**, al desembre, gaudiràs de les **proses cantades**.

No pots anar-te'n sense veure, encara que siga de lluny, la **Creu del Viso** ni sense fer-li una visita a **la Carrasquita** que és una carrasca exemplar.

Si et decideixes per seguir la senda fins **al Chorrador**, gaudiràs de la seua bellesa, de les vistes que el recorregut et regala amb la seua altura i passaràs també pels antics cellers al poc de deixar arrere el **llavador**. Al **Pozo de las Palomas** és obligat anar a refres-

El Pozo de las Palomas, una piscina natural

car-se a l'estiu, perquè es tracta d'uns tolls d'aigua clara, on la gent del poble ha anat a banyar-se des de sempre.

Els amants de les **rutes BTT** podran recórrer la circular Montanejos-Olba-Fuentes de Rubielos-Puebla de Arenoso.

I no ens oblidem del **Camí del Cid** que també passa per la localitat.

A quin riu va anomenar el rei Jaume I amb el nom d' Albertosa?

AGRAÏMENTS

A Mari Carmen Farré per parlar-nos del ric patrimoni

A Mª Dolores Segura, de l'Hotel Abadia, per il·lustrar-nos sobre gastronomia

A Aurora Montaña per compartir i contagiar la seua passió per la tradició

I, per si vols saber més sobre Puebla de Arenoso

Ajuntament: 964 124 601
www.puebladearenoso.es
www.turismodecastellon.com